

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи з дисципліни

**«СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН АРХІТЕКТУРНОГО
СЕРЕДОВИЩА В РЕГІОНАЛЬНОМУ ТА
НАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ»**

для студентів спеціальності
191 «Архітектура та містобудування»
денної та заочної форми навчання

2019

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» для студентів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» денної та заочної форми навчання / Укл.: Б.В. Гой. – Запоріжжя: Національний університет «Запорізька політехніка», 2019 - 46 с.

Укладач: Б.В. Гой, доцент кафедри «Дизайн» НУ
«Запорізька політехніка», канд. арх.

Рецензент: В.Ф. Прусак, зав. кафедрою дизайну
Національного лісотехнічного університету
України (м. Львів), канд. пед. наук, доцент

Відповідальний
за випуск: І.С. Рижова, зав. кафедрою «Дизайн» НУ
«Запорізька політехніка», д-р. філос. наук,
професор.

Затверджено
на засіданні кафедри «Дизайн»
протокол № 1 від 20.08.2019 р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету будівництва,
архітектури та дизайну
протокол № 1 від 5.09.2019 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Організаційно-методичне забезпечення самостійної роботи студента..	5
Зміст і форми самостійної роботи студентів.....	6
Загальна характеристика дисципліни.....	6
Організаційно-методичні вказівки.....	8
Система контролю якості навчання студентів.....	8
Програма навчальної дисципліни.....	9
Самостійна навчальна робота студента.....	9
Графічне завдання 1.	9
Графічне завдання 2.	10
Графічне завдання 3.	10
Графічне завдання 4.	10
Змістовий модуль 2 Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті.....	10
Графічне завдання 5	11
Графічне завдання 6.	11
Графічне завдання 7.	11
Загальні вимоги до виконання завдань.....	11
Модульна контрольна робота №1.....	12
Теми рефератів.....	16
Питання до заліку.....	17
Методичні рекомендації до підготовки лекційного заняття.....	20
Методичні рекомендації до підготовки практичного заняття.....	22
Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи.....	23
Методичні рекомендації до виконання індивідуальної роботи.....	27
Методичні рекомендації до написання реферату.....	32
Література.....	35
Додаток А.....	38

ВСТУП

Робота студента над курсом «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» розпочинається з систематичної праці над літературою, яка вказана в навчальних програмах і конспекту лекцій. Вдумливе (часто неодноразове) читання того чи іншого розділу, окремої теми, продумування основних положень, виписка найголовнішого, складання тез прочитаного – все це необхідні засоби оволодіння навчальним матеріалом.

При вивченні курсу «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» магістр знайомиться з системою понять, яка є для нього найчастіше новою і потребує досить складної перебудови мислення. Намагайтеся не формально завчати набір поодиноких положень і термінів, а осмислювати матеріал, роздумувати над прочитаним, щоб розвивати теоретичне мислення, оволодівати новою термінологією. Не залишайте невідомі для вас слова, терміни, незнайомі імена, звертаєтесь для їх з'ясування до енциклопедій, довідників і словників з історії дизайну, історії архітектури та містобудування. А також творів архітекторів, культурологів, урбанологів, дизайнерів.

Лекційні заняття проводяться в інтерактивному режимі, включаючи в себе не тільки читання викладачем лекційного матеріалу, а й його обговорення. Для ефективності цього обговорення від магістра вимагається прочитання до кожної лекції щонайменше обов'язкової літератури, рекомендованої з відповідних тем у програмі. Кожен магістр повинен виступити з 10-хвилинною доповіддю по одній з тем курсу, підготувавши попередньо письмовий текст з основними ідеями доповіді обсягом 3-4 сторінки; поглиблене вивчення обраної теми покликане стимулювати більш глибоку роботу з першоджерелами і більш ґрунтовне освоєння матеріалу курсу. Кожна доповідь обговорюється магістрами на занятті.

Виконання рефератів передбачає, по-перше, ознайомлення і використання рекомендованої літератури, по-друге, безпосереднє виконання (написання) роботи, по-третє, її захист у формі презентації Power Point:

- наявність письмової роботи, що відповідає зазначеним вимогам;

- уміння студента відповідати на контрольні питання роботи.

Успішний захист графічної роботи є умовою допуску до здачі заліку.

Програма вивчення навчальної дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів спеціальності 191 «Архітектура та містобудування»

Предметом вивчення дисципліни - дизайн архітектурно-просторового та міського середовища.

Міждисциплінарні зв'язки:

Вивчення курсу «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» ґрунтується на матеріалах нормативних дисциплін бакалаврського рівня підготовки, таких як історія дизайну, історія архітектури історія містобудування, та інших, формує важливі додаткові навички, необхідні для вивчення міського простору.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, самостійна робота студента (СРС) є одним з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом.

Мета самостійної роботи студента є формування самостійності як риси і засвоєння знань, умінь, навичок. До основних форм СРС даної дисципліни відносяться:

- а) опрацювання лекційного матеріалу;
- б) опрацювання навчальної, навчально-методичної та монографічної літератури, періодичних видань;
- в) підготовка до практичних занять;
- г) підготовка до контрольних робіт;
- д) підготовка до екзамену або заліку;
- е) пошук новітньої інформації в мережі Інтернет.

Підготовка до контрольних робіт або екзамену здійснюються протягом усього семестру шляхом проробки програмного матеріалу, виконання семінарських завдань на заняттях.

ЗМІСТ І ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

У навчальному процесі дисципліна «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» є однією з профільюючих для спеціальності 191 «Архітектура та містобудування».

Мета методичних вказівок – дати напрямок самостійній роботі студента при вивченні курсу, допомогти йому виділити основні положення розділів, побачити їхній взаємозв'язок і можливості практичного використання. Призначені для студентів методичні вказівки складені на основі й відповідно до затвердженого навчального плану магістратури за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з модуля 1 та з таких змістових модулів:

Модуль 1 Дизайн архітектурного середовища

Змістовий модуль 1 Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови

Змістовий модуль 2 Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» - надання студентам знання з комплексного формування міського середовища, що включає комплекс умов для створення задуманих автором вражень. Дійти цієї мети можливо завдяки трьом самостійним структурним рівням – процесу, простору, предметному комплексу, які працюють тільки разом.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» є:

- познайомити студента із історичним і сучасним розумінням дизайну архітектурного середовища;
- познайомити з характеристиками і особливостями провідних видів дизайну архітектурного середовища;
- розглянути загальні положення дизайну архітектурного середовища як суспільного явища;
- ознайомити із елементами композиції в дизайні та особливостями композиційного формування середовищних структур;
- вивчити прийоми і методи комплексного формування міського середовища;
- надати знання з алгоритму проектного процесу формування міського та архітектурного середовища;
- навчити студента бачити проблемну ситуацію в архітектурному середовищі та знаходити шляхи вирішення проблеми через звернення до світового досвіду і через пошук індивідуального підходу.

В результаті вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- історичні витоки, особливості та перспективи розвитку урбодизайну в контексті культури;
- відомі закономірності й історичні досягнення у дизайнерському світогляді;
- типологію об'єктів міського середовища та закономірності її формування;
- естетичні основи дизайну міського середовища, біологічні та соціальні закономірності естетики міського середовища;
- головні положення, методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища;
- методичні основи архітектурно-дизайнерського проектування та структуру дизайн-діяльності.

Вміти:

- застосувати отримані теоретичні знання в практичній роботі дизайнера та архітектора;

- використовувати історичний досвід дизайну у формуванні міського середовища, збирати та систематизувати матеріали для визначення концепції дизайнерського завдання;
- виконувати передпроектний аналіз міського середовища;
- проектувати різні типи об'єктів урбодизайну на різних містобудівних рівнях, формувати компоненти штучного середовища;
- застосовувати методи, засоби та прийоми комплексного формування міського середовища.

мати компетентності:

- здатність аналізувати та обґрунтовувати дизайнерські рішення в контексті історичного досвіду;
- здатність виконувати консультаційні послуги в галузі дизайну міського середовища та участі в аналізі просторових міських структур;
- здатність виконувати дизайнерські рішення міських просторів з проектуванням малих форм, ландшафтних компонентів, колористики та світлокольорового дизайну, елементів візуальної комунікації, міської меблі тощо;

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Організація, методики проведення, матеріальне забезпечення лекцій та практичних занять

Лекції та практичні заняття проводяться з використанням: проблемних лекцій, дискусій, ділових ігор, виконання групових завдань, підготовки та обговорення рефератів, есе. У викладанні курсу використовуються комп'ютери та мультимедійний проектор.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Поточний контроль знань студентів забезпечуються переважно в усній формі на семінарських заняттях. Знання студентів оцінюються за допомогою: відповідей на практичних заняттях, виконання індивідуальних та групових завдань, підготовки та презентації реферату та есе, виконання індивідуального завдання.

Проміжний контроль здійснюється після кожного змістовного модуля за допомогою контрольних робіт (питання додаються).

Семестровий контроль проводиться у вигляді письмового або усного заліку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Дизайн архітектурного середовища

Змістовий модуль 1 Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови

Тема 1 Формування міських архітектурних просторів на ранніх етапах розвитку цивілізації.

Тема 2 Розвиток формування міських просторів у XVII-XX ст.

Тема 3 Класифікація та проблеми формування міських просторів у XXI столітті.

Тема 4 Принципи вдосконалення формування міських просторів

Змістовий модуль 2 Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

Тема 5 Обладнання і предметне наповнення середовища як результат впливу національних культур, міжкультурні, інтегральні форми дизайну архітектурного середовища

Тема 6 Об'єкти монументального мистецтва як складова дизайну архітектурного середовища.

Тема 7 Сучасні форми організації освітніх, національних, нових, прикладних форм дизайну архітектурного середовища.

САМОСТІЙНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТА

3.1 Тематика графічних завдань

Самостійна навчальна робота студента становить альбом графічних завдань за темами лекційного курсу.

Модуль 1 Дизайн міського середовища

Змістовий модуль 1 Загальні положення дизайну як суспільного явища; історичні передумови

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 1.

Зародження і розвиток дизайну наприкінці XIX ст.

Завдання. Відобразити історичні аналоги становлення дизайнерської форми в архітектурному середовищі.

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 2.

Теоретичні концепції видатних майстрів-практиків дизайну к. XIX – поч. XX ст.

Завдання. Проаналізувати аналоги дизайну к. XIX – поч. XX ст. Намалювати історичний екстер'єр та інтер'єр архітектурної споруди видатних архітекторів-дизайнерів XIX ст., що включає обладнання, предметне оснащення, систему декоративно-графічних рішень і, зокрема, просторову ситуацію. Відмінною рисою всіх цих робіт є абсолютна стильова єдність архітектурної основи і речового наповнення, що створене цілком, від архітектурних конструкцій до чашок, одним автором. Розкрити сутність дизайну середовища з точки зору перших теоретиків і практиків дизайну.

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 3.

Перші дизайнерські заклади – БАУХАУЗ, ВХУТЕМАС (ВХУТЕІН).

Завдання. Охарактеризувати перші дизайнерські заклади. Намалювати історичні найвідоміші твори, що виконувались майстрами Баухауз, ВХУТЕМАС або інших провідних закладів, які мали вплив на розвиток дизайну архітектурного середовища в суспільстві.

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 4.

Чинники формоутворення дизайнерської форми в архітектурному середовищі.

Завдання. Формування дизайнерської форми за прототипами.

Намалювати будь-яку природну форму та трансформувати її в об'ємну

дизайнерську форму із певною функцією. Від створеної фізичної форми (об'єкту) перейти до знакового графічного зображення, що сприймається зорово і розуміється як знакова система. Розкрити сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту.

ЗМІСТОВІЙ МОДУЛЬ 2

Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 5.

Формування дизайну архітектурного та міського середовища в регіональному та національному контексті.

Завдання. Намалювати видові перспективи будь-якої сучасної міської площі (вулицю або двір) та виявити графічно основні елементи міського дизайну, що формують дане середовище. Проаналізувати структуру площі або інших відкритих просторів міського середовища згідно основним композиційним принципам формування середовищних структур.

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 6.

Особливості композиційного формування середовищних структур міських комплексів.

Завдання. Надати схему ген. плану та проаналізувати особливості композиційного формування середовищної структури паркового комплексу, що було виконано на практичному занятті з дисципліни «Архітектурне та містобудівне проектування», згідно основним композиційним принципам формування середовищних структур.

ГРАФІЧНЕ ЗАВДАННЯ 7.

Архітектурна ідея і дизайн-концепція.

Завдання. Зобразити дизайн-концепцію, принципову дизайнерську ідею майбутнього проекту, але що вже містить його реально наявні форми: інженерно-технічні, просторові, процесуальні і т.д. Як правило, формулюється дизайн-концепція у вигляді якої-небудь парадоксальної тези, несподіваної метафори, що найбільш явно відображає значення дизайнерської пропозиції: «перетікаючий простір» в житловому будинку, «сцена навкруги залу» в театрі без антрактів, «місто в місті» для гігантського супермаркету, «комунікації – на фасад» в будівлі центру Помпиду в Парижі і т.д. Завдання виконується разом із курсом «Архітектурне та містобудівне проектування».

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

1. Графічна частина вправ виконується на аркушах формату А3 фломастером, рапідграфом або пером. На малюнках повинні бути відображені: загальний вигляд об'єкта (будівлі, ансамблю, міста,

середовища тощо), його плани (для містобудівного об'єкту – генеральний план), внутрішня просторова структура, інтер'єри, матеріальне речове наповнення, інженерне обладнання та інші зображення, що розкривають архітектурну та дизайнерську ідею об'єкта.

2. Зображення архітектурно-дизайнерських об'єктів необхідно починати з показу позиції людини та лінії горизонту. На графічних зображеннях необхідно показувати світлові характеристики.

3. Рисунки супроводжуються аналітичними схемами, моделями тощо.

4. Для прикладів необхідно використовувати: рисунки архітектурних та дизайнерських шедеврів (видові перспективи з реальних позицій та з «пташиного польоту»); рисунки середовища, сприйнятого та відчутного безпосередньо.

5. До графічних завдань додаються анотаційні пояснення, які відповідають темі завдання.

6. Роботи виконуються і здаються викладачеві на перевірку. В кінці курсу весь комплект робіт у вигляді альбому здається викладачеві.

МОДУЛЬНА КОНТРОЛЬНА РОБОТА №1

Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

Дати розгорнуту письмову відповідь на запитання

Варіант 1

1. Дайте визначення поняттю «Громадський міський простір».
2. Назвіть всі елементи міського дизайну архітектурного середовища.

Варіант 2

1. Охарактеризуйте міські простори у стародавньому Єгипті.
2. Сформулюйте поняття композиції в дизайні архітектурного середовища.

Варіант 3

1. Порівняйте основні риси формування міських просторів у

період Стародавньої Греції та Риму.

2. Що означає категорія «цілісності» в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 4

1. Дайте характеристику формування міських просторів у період середньовіччя.

2. Перерахуйте основні принципи вдосконалення формування міських просторів.

Варіант 5

1. Визначте особливості формування міських просторів у Франції в XVII ст.?

2. Розкрийте особливості принципу «історичної спадкоємності».

Варіант 6

1. Охарактеризуйте розвиток міських просторів у період класицизму в Західній Європі.?

2. Дайте характеристику принципу «екологічної комфортності».

Варіант 7

1. Особливості формування міських просторів у XIX-XX ст.?

2. Дайте характеристику принципу «функціональної структуризації».

Варіант 8

1. Надайте оцінку першим теоріям дизайну.

2. Дайте характеристику принципу «пріоритетності природних компонентів середовища».

Варіант 9

1. Яку роль в розвитку дизайну зіграла архітектурна чикагська школа?

2. Дайте характеристику принципу «естетичної привабливості і індивідуальності».

Варіант 10

1. Які ідеї дизайну пропагував німецький Веркбунд?

2. Дайте характеристику принципу «світлокольорового посилення виразності простору».

Варіант 11

1. Який вплив на розвиток дизайну мали перші дизайнерські заклади – Баухауз, ВХУТЕМАС, ВХУТЕІН.

2. Що означає формоутворення в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 12

1. Хто був засновником школи Баухауз та в чому полягав його задум?
2. Розкрийте сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту дизайну архітектурного середовища

Варіант 13

1. Розкрийте сутність творчих методів Баухаузу.
2. Наведіть приклади відображення «національного» та «інтернаціонального» в архітектурі та дизайні.

Варіант 14

1. Які головні цілі та завдання ставилися в школі Баухауз та ВХУТЕМАС?
2. Що в архітектурі аеропортів, як транспортних систем, повинне мати універсальний характер, а що може апелювати до місцевих традицій та особливостей?

Варіант 15

1. Назвіть найвідоміші твори Баухаузу.
2. Що таке рекламні структури і як вони реалізуються в аспекті носія національного та інтернаціонального в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 16

1. Який вплив мав художній авангард на розвиток дизайну початку XX ст.?
2. Наведіть приклади відображення національних особливостей в інтер'єрному дизайні.

Варіант 17

1. Охарактеризуйте діяльність двох знаменитих шкіл дизайну – німецької Баухауз та радянської ВХУТЕМАС.
2. Як локальні особливості місця реалізуються у дизайні міського середовища?

Варіант 18

1. Охарактеризуйте становлення промислового дизайну в США.
2. В чому сутність дизайну архітектурного середовища?

Варіант 19

1. Хто був першим піонером комерційного дизайну?
2. Чим середовище ний дизайн суттєво відрізняється від архітектурного дизайну?

Варіант 20

1. Як розвивався дизайн в країнах Західної Європи в другій пол. XX ст.?
2. Охарактеризуйте композиційні особливості інтер'єру в дизайні архітектурного середовища.

Варіант 21

1. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням соціальної принади.
2. Сформулюйте поняття «типології» в дизайні архітектурного середовища?

Варіант 22

1. Чим відрізняються «приватний» та «напівприватний» простір.
2. Охарактеризуйте художній зміст архітектурного та міського архітектурного середовища.

Варіант 23

1. Дайте визначення поняттю «ділові» міські простори.
2. Надайте оцінку професійним вимогам щодо формування масштабності архітектурно-середовищних об'єктів і систем.

Варіант 24

1. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням виявлених функцій.
2. Надайте оцінку цільовим установкам архітектурного середовищного проектування.

Варіант 25

1. Назвіть три основні категорії проблем формування міських просторів.
2. Охарактеризуйте процес формування архітектурного та міського архітектурного середовища.

Варіант 26

1. Як вирішуються в наш час проблеми сучасного розвитку дизайну архітектурного середовища?
2. Охарактеризуйте особливості проектування архітектурно - середовищних об'єктів і систем.

Варіант 27

1. Назвіть сучасні види дизайну архітектурного середовища.
2. Назвіть та охарактеризуйте основні категорії типології.

Варіант 28

1. Сформулюйте поняття «міське середовище».
2. Назвіть об'єкти монументального дизайну архітектурного середовища..

Варіант 29

1. Назвіть та охарактеризуйте основні структури феномену «середовище».
2. Як впливають національні (місцевого, традиційного) й інтернаціональні (глобального, загальнолюдського) фактори на образотворення в монументальному дизайні архітектурного середовища.

Варіант 30

1. Охарактеризуйте методи комплексного формування міського архітектурного середовища.
2. Назвіть архітектурні школи в Україні и проаналізуйте їх.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

- 1 Історія становлення урбодизайну.
2. Когнітивний підхід К. Лінча та його вплив на розвиток урбодизайну.
3. Феноменологія просторів у контексті ідей К. Нормберга – Шульца.
4. Принципи універсального дизайну.
5. Європейське законодавство у сфері урбодизайну.
6. Поняття публічного простору.
7. Проксеміка як засіб гуманізації міських просторів.
8. Композиційні основи формування громадських просторів міста.
9. Метафора в дизайні.
10. Сучасні тенденції у розвитку дизайну публічних просторів.
11. Теоретичні витоки виникнення дизайну міських просторів.
12. Поняття стайлінгу в дизайні.
13. Постмодернізм як культурний контекст урбодизайну.
14. Образність у дизайні.
15. Дизайн інтерактивних просторів у містах.
16. Динамічність як принцип формування міського середовища.
17. Закономірності зорового сприйняття міських інтер'єрів.

18. Пластичність стін міського інтер'єру.
19. Масштабність міського простору.
20. Роль проксемічних дистанцій в організації міських просторів.
21. Багатоструктурність міського середовища під час формування міських просторів.
22. Естетична оцінка міського середовища.
23. Рівні архітектурної деталізації у міському просторі.
24. Феномен «театралізації» міських публічних просторів.
25. Сутність слабкої проектної позиції в урбодизайні.
26. Творчість дизайнера Д. Коломбо.
27. Творчий здобуток дизайнерів Ч. та Р. Ільмз.
28. Особливості скандинавського дизайну середини XX століття та його взаємозв'язок з архітектурою.
29. Вплив теорій містобудування на розвиток урбодизайну.
30. Сучасні композиційні засоби в архітектурі кінця XX – початку XXI століття.
31. Художній підхід до формування публічних просторів міст.
32. Методичні основи формування типології публічних просторів міст.
33. Скульптура як засіб гуманізації міського простору.
34. Роль public art в організації публічних просторів

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті

1. Дайте визначення поняттю «Громадський міський простір».
3. Охарактеризуйте міські простори у стародавньому Єгипті.
4. Порівняйте основні риси формування міських просторів у період Стародавньої Греції та Риму.
5. Дайте характеристику формування міських просторів у період середньовіччя.
6. Визначте особливості формування міських просторів у Франції в XVII ст.?
7. Охарактеризуйте розвиток міських просторів у період

класицизму в Західній Європі.?

8. Особливості формування міських просторів у ХІХ-ХХ ст.?

9. Надайте оцінку першим теоріям дизайну.

10. Яку роль в розвитку дизайну зіграла архітектурна чикагська школа?

11. Які ідеї дизайну пропагував німецький Веркбунд?

12. Який вплив на розвиток дизайну мали перші дизайнерські заклади – Баухауз, ВХУТЕМАС, ВХУТЕІН.

13. Хто був засновником школи Баухауз та в чому полягав його задум?

14. Розкрийте сутність творчих методів Баухауз.

15. Які головні цілі та завдання ставилися в школі Баухауз та ВХУТЕМАС?

16. Назвіть найвідоміші твори Баухаузу.

17. Який вплив мав художній авангард на розвиток дизайну початку ХХ ст.?

18. Охарактеризуйте діяльність двох знаменитих шкіл дизайну – німецької Баухауз та радянської ВХУТЕМАС.

19. Охарактеризуйте становлення промислового дизайну в США.

20. Хто був першим піонером комерційного дизайну?

21. Як розвивався дизайн в країнах Західної Європи в другій пол. ХХ ст.?

22. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням соціальної принади.

23. Чим відрізняються «приватний» та «напівприватний» простір.

24. Дайте визначення поняттю «ділові» міські простори.

25. Назвіть основні типи міських просторів з урахуванням виявлених функцій.

26. Назвіть три основні категорії проблем формування міських просторів.

27. Як вирішуються в наш час проблеми сучасного розвитку дизайну архітектурного середовища?

28. Назвіть сучасні види дизайну архітектурного середовища.

29. Сформулюйте поняття «міське середовище».

30. Назвіть та охарактеризуйте основні структури феномену «середовище».

31. Охарактеризуйте методи комплексного формування міського архітектурного середовища.

32. Назвіть всі елементи міського дизайну архітектурного середовища.

33. Сформулюйте поняття композиції в дизайні архітектурного середовища.

34. Що означає категорія «цілісності» в дизайні архітектурного середовища?

35. Перерахуйте основні принципи вдосконалення формування міських просторів.

36. Розкрийте особливості принципу «історичної спадкоємності».

37. Дайте характеристику принципу «екологічної комфортності».

38. Дайте характеристику принципу «функціональної структуризації».

39. Дайте характеристику принципу «пріоритетності природних компонентів середовища».

40. Дайте характеристику принципу «естетичної привабливості і індивідуальності».

41. Дайте характеристику принципу «світлокольорового посилення виразності простору».

42. Що означає формоутворення в дизайні архітектурного середовища?

43. Розкрийте сутність форми та її взаємозв'язок із функцією об'єкту дизайну архітектурного середовища.

44. Наведіть приклади відображення «національного» та «інтернаціонального» в архітектурі та дизайні.

45. Що в архітектурі аеропортів, як транспортних систем, повинне мати універсальний характер, а що може апелювати до місцевих традицій та особливостей?

46. Що таке рекламні структури і як вони реалізуються в аспекті носія національного та інтернаціонального в дизайні архітектурного середовища?

47. Наведіть приклади відображення національних особливостей в інтер'єрному дизайні.

48. Як локальні особливості місця реалізуються у дизайні міського середовища?

49. В чому сутність дизайну архітектурного середовища?
50. Чим середовищ ний дизайн суттєво відрізняється від архітектурного дизайну?
51. Охарактеризуйте композиційні особливості інтер'єру в дизайні архітектурного середовища.
52. Сформулюйте поняття «типології» в дизайні архітектурного середовища?
53. Охарактеризуйте художній зміст архітектурного та міського архітектурного середовища.
54. Надайте оцінку професійним вимогам щодо формування масштабності архітектурно-середовищних об'єктів і систем.
55. Надайте оцінку цільовим установкам архітектурного середовищного проектування.
56. Охарактеризуйте процес формування архітектурного та міського архітектурного середовища.
57. Охарактеризуйте особливості проектування архітектурно - середовищних об'єктів і систем.
58. Назвіть та охарактеризуйте основні категорії типології.
59. Назвіть об'єкти монументального дизайну архітектурного середовища..
60. Як впливають національні (місцевого, традиційного) й інтернаціональні (глобального, загальнолюдського) фактори на образотворення в монументальному дизайні архітектурного середовища.
61. Пояснить значення монументально-декоративного мистецтва у формуванні внутрішніх просторів (розписи, скульптура, декорування, інтарсія і ін.).
62. Назвіть архітектурні школи в Україні и проаналізуйте їх.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ

Під час вивчення дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» використовуються різні форми навчання, однією з яких є лекція.

Метою лекції є сприйняття, розуміння і засвоєння студентом тематичної інформації. Для того, щоб точно сприймати навчальний матеріал, необхідно зосередитися на суті лекції, зрозуміти її основні положення і запам'ятати їх. Конспектування – це своєрідний процес, який містить ряд складових:

- ✓ Слухання (аудіювання) інформації.
- ✓ Відбір та скорочення інформації.
- ✓ Переформулювання відібраної інформації.
- ✓ Записування переформульованої інформації.

Результатом цього процесу є конспект, який дозволяє його автору відтворити в подальшому одержану інформацію з необхідною точністю.

У будь-якому навчальному матеріалі міститься інформація трьох основних різновидів: головна, другорядна і допоміжна. Головною є та інформація, яка має найістотніше значення для засвоєння навчального матеріалу, виражає сутність теми. До неї належать означення наукових понять, формулювання законів, теоретичних принципів тощо. В тексті така інформація виділяється певним чином, на лекції ж – задиктовується.

Другорядна інформація може мати подвійне значення: або її засвоєння необхідне для більш глибокого й цілісного розуміння головної інформації, або ж вона відображає конкретні наслідки та практичні рекомендації, що впливають з цієї інформації. До цього різновиду інформації належать різного роду коментарії, пояснювальні зауваження, тлумачення.

Призначення допоміжної інформації – допомогти студентові краще засвоїти певний матеріал. Це різного роду методичні поради, нагадування про раніше викладений матеріал, запитання для самоперевірки та ін.

В процесі конспектування кожен з вищеназваних різновидів інформації вимагає і різних способів опрацювання. Головну інформацію необхідно записати як найповніше, без істотних переробок і скорочень, майже дослівно. Допоміжну інформацію, навпаки, повністю пропускаємо. Основна ж робота при конспектуванні полягатиме в переробці другорядної інформації. При цьому інформацію треба узагальнити й скоротити, подати у вигляді плану, тез, висновків, схем, викладення основних результатів тощо.

Необхідно звернути увагу на важливості правильного і зрозумілого скорочення інформації при конспектуванні, акуратності та чіткості оформлення конспекту, виділення основних положень, означень, термінів кольором, графічними оздобленнями) можливо, не в процесі конспектування під час лекції, а в подальшому доопрацюванні) та інше.

Якщо з відповідних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати і опрацювати самостійно, а всі незрозумілі питання щодо загальної структури лекції з'ясувати на консультації.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Зміст практичного заняття пов'язаний з матеріалом лекцій, самостійною роботою студентів. У вступному слові викладача визначаються значення теми заняття для семінарської роботи студентів, її особливості і місце в навчальному процесі.

Відповідно до мети, завдання та змісту заняття, група може працювати всім складом, а також може бути поділена на мікрогрупи. Під час практичного заняття забезпечується участь кожного студента в обговоренні питань, виконанні практичних завдань, розв'язанні проблемних ситуацій. Для цього використовуються такі прийоми:

- ✓ постановка додаткових запитань, деталізація різних аспектів основного питання;
- ✓ звернення до сучасного практичного досвіду;
- ✓ індивідуалізація завдань чи розподілення ролей;
- ✓ ускладнення ситуацій;
- ✓ створення дискусійних моментів тощо;
- ✓ аргументованість відповідей студентів, їх пропозицій;
- ✓ забезпечення викладачем активної участі слухачів у бесідах, обміні думками;
- ✓ наявність зацікавленої професійної дискусії.

При підготовці до практичного заняття необхідно акцентувати увагу на особливо важливих аспектах практики, цінному досвіді, можливості та доцільності їх використання в роботі.

Викладач підводить підсумки, чітко й обґрунтовано дає відповіді на запитання студентів та оцінює стан підготовки до заняття.

Також викладач дає методичні поради щодо подальшої роботи й використання знань, навичок, набутих на занятті, у практичній діяльності.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Необхідною умовою ефективного засвоєння навчального матеріалу є його регулярне закріплення та творче осмислення під час виконання завдань самостійної роботи. Для цього програмою дисципліни передбачено достатній часовий резерв. Із метою організації самостійної роботи студентів розроблені такі види завдань: підготовка конспекту відповіді на аудиторному занятті, словникова робота, письмовий практикум (виконання практичних завдань у зошиті), опрацювання додаткових інформаційних джерел у вигляді реферативних повідомлень та тематичних презентацій.

Реферативні повідомлення та тематичні презентації, на відміну від ведення тематичного словника та виконання письмових завдань у зошиті, не є обов'язковою формою самостійної роботи з курсу «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті». За своїм характером вони наближені до такої обов'язкової форми звітності, як індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ), вимоги оформлення якого наведено нижче. З метою підвищення власного рейтингу із дисципліни студент має право підготувати реферативне повідомлення або тематичну презентацію та представити їх на практичному занятті за умови наявності резервів аудиторного часу.

Підготовка до аудиторної роботи. Вимоги до ведення конспекту

Однією із найголовніших складових практичної підготовки студентів із курсу є їх активна участь у розгляді програмних питань, що виносяться на обговорення до кожної теми. Найефективнішим середовищем для цього є безпосередньо сам колектив студентів (академічна група), що координується викладачем в ході аудиторної роботи.

Основними видами аудиторної роботи студентів на практичних заняттях із «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» є усні відповіді, доповнення, тематичні повідомлення, постановка проблемних питань та активність у їх обговоренні, опрацювання ілюстративних матеріалів, навчальних та науково-популярних відеофільмів тощо.

Регулярне відвідування аудиторних занять спрямоване на мобілізацію і розвиток таких пізнавальних якостей особистості, як уважність, спостережливість, здатність запам'ятовувати і логічно відтворювати навчальний матеріал, вміння вести пошук необхідної інформації та виділяти у ній головне, аналізувати і узагальнювати, а також на основі здобутих знань конструювати і формулювати нові ідеї.

Базисом для підготовки до аудиторної роботи на практичному занятті є відвідання лекцій, ведення та опрацювання їх конспекту, а також самостійна робота із основною і додатковою літературою (підручниками, посібниками, науковими монографіями, довідниками, словниками, періодичними виданнями, тощо), наочними посібниками (картами, атласами) та електронними ресурсами.

Вимоги до ведення конспекту:

- ❖ тезисний виклад тексту (скорочення до найсуттєвішого);
- ❖ виділення головної думки (з абзацу) та опорних слів (підкреслюванням, **кольором**);
- ❖ структурування матеріалу (шляхом відступів, маркувань, нумерування підпунктів);
- ❖ введення символів замість окремих слів (наприклад, $\approx$ – приблизно, Δ – різниця) та абревіатур замість усталених словосполучень (наприклад, НС замість *навколишнє середовище*);
- ❖ унаочнення зв'язків і залежностей у вигляді блок-схем, рядів послідовностей тощо;
- ❖ використання графічних (залежності, діаграми) і статистичних даних.

Конспективне висвітлення питання коректно завершувати шляхом підбиття короткого підсумку, а також посиланням на першоджерело інформації. Грамотно виконаний конспект студент має право представити для оцінювання навіть після розгляду теми, якщо доповідь по ньому з певних причин не було заслухано на занятті.

В окремих випадках альтернативою конспекту може бути ксерокопія опорного матеріалу із літературного джерела або роздруковка із електронного носія інформації, але така форма опрацювання може підлягати оцінюванню тільки через усну відповідь.

Готуючись до заняття, треба завжди пам'ятати, що головною метою здобування екологічних знань має бути не отримання високого балу або утвердження власного авторитету перед викладачем, а розуміння проблем виживання людства в умовах стрімких негативних змін довкілля.

Словникова робота

В основі вивчення будь-якої науки лежить пізнання змісту ключових її термінів та понять, що складають так званий понятійно - категоріальний апарат даної галузі знань. Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті, який на сьогодні являє собою цілий комплекс наук про закономірності функціонування навколишнього природного середовища та взаємодії його компонентів, інтегрує знання як допоміжних дисциплін різного спрямування – географії, геології, економіки, архітектури, дизайну, психології тощо, так і виробляє власні специфічні поняття та категорії, що використовуються для позначення конкретних екологічних процесів і явищ в сучасному місті. Тому ефективне засвоєння спеціальної наукової термінології є вкрай необхідним для формування компетентності студентів з дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті», їх розуміння та усвідомленого ставлення до різних проблем довкілля.

Із метою цілеспрямованого вивчення та закріплення системи ландшафтних термінів в архітектурі і понять під час практичного курсу передбачене ведення глосарію. *Глосарій* (від лат. *glossarium* – зібрання *глос* – незрозумілих слів та виразів) – у широкому розумінні являє собою словник вузькоспеціалізованих термінів у певній галузі знань із поясненням, іноді перекладом на іншу мову, коментарями та прикладами, який наводиться, як правило, наприкінці певної книги. Для зручності студентів подібний тлумачний словник зі стислими визначеннями основних термінів, що трапляються при розгляді різних тем лекційного та практичного курсу, розміщено в алфавітному порядку у кінці даних методичних вказівок.

У планах проведення практичних занять до кожної теми виділено перелік із близько десяти термінів і понять, що є ключовими для розуміння конкретного навчального матеріалу. При підготовці до практичного заняття слід ознайомитися із цим переліком, виписати у зошит пропонувані до теми терміни разом із визначеннями та засвоїти їх зміст для подальшого вільного ними оперування. За необхідності шляхом використання інших рекомендованих словників та підручників можна вдаватися до ширшого роз'яснення незрозумілих термінів і понять, розгляду альтернативних трактувань, наведення відповідних прикладів. Якщо студент вважає за необхідне, він може розширити пропонуваний тематичний список ключових термінів та понять і опрацювати у зазначений вище спосіб ряд інших незрозумілих для себе слів.

Оскільки більшість термінів мають іншомовне походження (найчастіше грецьке та латинське), поряд із кожним таким терміном у дужках подається вихідне смислоутворююче слово (або кілька таких слів) та його первинне значення. Для окремих понять зазначено автора, який вперше вжив це слово, та рік введення у науковий обіг. Рекомендується звертати увагу на ці пояснення, адже вони виступають своєрідним мнемічним сигналом, що допомагає краще запам'ятати значення термінології та більш точно орієнтуватися в історичній послідовності розвитку науки.

Словникова робота є обов'язковою складовою самостійної роботи студента та підлягає різним формам поточного і підсумкового контролю (усне та письмове опитування, тестування тощо). Знання виділеної термінології фактично складають необхідний базовий мінімум засвоєння курсу та слугують фундаментом для успішного вивчення багатьох інших навчальних дисциплін.

Тематична електронна презентація

Електронна презентація (від англ. *presentation* – вистава, подання, представлення) – це набір послідовних слайдів певної тематики, що зберігається у файлі спеціального формату і слугує ілюстраційною підтримкою виступу доповідача. Основною відмінністю презентацій від решти способів представлення інформації є їх особлива насиченість змістом та інтерактивність, тобто здатність певним чином змінюватися й реагувати на дії користувача.

У якості інформаційного наповнення презентація може містити текстові матеріали, фотографії, схеми, малюнки, діаграми, графіки,

слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти й анімацію, тривимірну графіку та різні спецефекти. Використання презентацій може здійснюватись із інформуючою, навчальною чи розважальною метою і проводитись у формі супроводу доповіді, кінопоказів, фотовиставок і навіть театральних декорацій.

Під час вивчення практичного курсу презентація може бути представлена як результат опрацювання студентом певної теми (при її усному захисті) або як ілюстративний супровід при захисті індивідуального науково-дослідного завдання.

Одним із найкращих і найпростіших інструментів для створення мультимедійних презентацій є програма PowerPoint із стандартного пакету Microsoft Office. Інструкції щодо техніки створення мультимедійних презентацій представлені у спеціальних посібниках.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальною програмою з дисципліни передбачене обов'язкове виконання кожним студентом індивідуального науково-дослідного завдання. *Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)* – це вид позааудиторної самостійної роботи студента навчального, навчально-дослідного чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни й завершується разом зі складанням підсумкового контролю із даної навчальної дисципліни.

Таке завдання має питому вагу в підсумковій оцінці із дисципліни й відображає індивідуальну роботу студента. Індивідуальні завдання виконуються студентом на основі знань, отриманих під час лекційних, практичних занять та самостійної роботи, охоплюють зміст навчального курсу в цілому.

Ця група завдань має науково-дослідницький характер, спонукає до якнайповнішої реалізації творчих можливостей студентів. При виконанні ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння з опрацювання наукових джерел, узагальнення фактичних матеріалів та наукового осмислення обраної теми, творчого й оригінального вирішення поставлених завдань.

Таким чином, метою ІНДЗ є самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчальної дисципліни «Сучасний дизайн архітектурного середовища в регіональному та національному контексті» та розвиток навичок самостійної роботи і творчих здібностей, а також оволодіння методикою ведення наукових досліджень.

Студенти виконують ІНДЗ самостійно впродовж вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу. Вибір тематики і форми представлення ІНДЗ попередньо узгоджується із викладачем.

При вивченні навчальної дисципліни передбачені такі альтернативні форми представлення ІНДЗ: реферат, тематична тека, ановані відеоматеріали. Сутність цих видів робіт та вимоги до їх оформлення розкрито нижче.

1 Реферат

Найпростішим видом ІНДЗ студента є *реферат* (лат. *referre* – доповідати, повідомляти) – стислий виклад у письмовій формі суті певного питання або наукової проблеми, що включає огляд літературних джерел і вимагає творчої активності.

Перед підготовкою реферату необхідно:

- а) вибрати тему та ракурс її розгляду з урахуванням елементів проблемності й актуальності;
- б) засвоїти правила послідовності пошуку джерел, систематизації матеріалу, визначити основні положення.

Опрацювання літературних джерел

Перш ніж ретельно вивчати зміст будь-якого літературного видання, необхідно ознайомитися із анотацією на початку книги, передмовою чи зверненням від автора, переглянути зміст, структуру тощо. При цьому студент повинен виділити окремі розділи, що представляють для нього інтерес. Потім ретельно переглянути та ознайомитися з матеріалом, який відповідає обраній темі.

Одним із основних етапів опрацювання літературного матеріалу є ведення короткого опорного конспекту прочитаного (основні поняття та терміни, анотації, тези, схематичні замальовки та ін.).

Послідовність опрацювання літературних джерел:

- а) ознайомлення зі змістом джерела;

- б) здійснення виписок із джерела за «цитатним» принципом із зазначенням автора, назви роботи та сторінкою в тексті;
- в) створення тематичної картотеки;
- г) критична оцінка опрацьованих джерел, їх аналіз;
- д) визначення пріоритетного шляху висвітлення обраної теми;
- е) побудова плану-проспекту майбутнього реферату.

При опрацюванні літератури необхідно навчитися аналізувати матеріал та формулювати чіткі висновки на основі теоретичних положень.

Структура реферату

а) титульний аркуш містить такі елементи:

- 1) назва керівного міністерства та вищого навчального закладу;
- 2) назва кафедри;
- 3) форма виконання ІНДЗ (реферат);
- 4) тема дослідження;
- 5) інформація про виконавця (факультет, шифр академічної групи, ПІБ студента);
- 6) інформація про перевіряючого (посада, прізвище та ініціали викладача);
- 7) місто та рік виконання дослідження;

б) зміст відбиває назви розділів та підрозділів (пунктів / підпунктів), що розкривають зміст реферату. Усі сторінки нумерують праворуч угорі. Винятком є титульний аркуш (на ньому номер сторінки не проставляється), тому нумерація починається із цифри «2» (аркуш зі змістом);

с) вступ висвітлює загальні аспекти досліджуваної проблеми, стан її вивчення у літературі та актуальність даного дослідження. Тут же вказують мету й завдання дослідження;

д) основна частина розкриває зміст обраної теми дослідження, розбивається на розділи та підрозділи, що відповідають сформульованим у вступі завданням. Рекомендується кожен розділ або підрозділ завершувати коротким підсумком, що в сукупності складе основу майбутніх висновків роботи;

е) висновки містять основні результати, отримані при проведенні дослідження, а також пропозиції та рекомендації щодо вирішення поставлених завдань відповідно до результатів дослідження;

ж) список літератури має містити не менше 6 джерел. Джерела розміщують за абеткою прізвищ авторів або заголовків. Послідовність розміщення ведеться у такому порядку:

- 1) нормативно-правові акти (Конституція України, Закони, ГОСТ, ДСТУ й т.д.);
- 2) використана література (у т.ч. періодична);
- 3) література на іноземних мовах;
- 4) Інтернет - джерела із обов'язковим посиланням на інформацію, що міститься на даному сайті (порталі);

з) додатки не є обов'язковим елементом і включаються за необхідності. В додатки можуть входити різноманітні таблиці, ілюстрації, схеми, діаграми і т.д. Оформлення виконують у такий спосіб: після списку літератури оформляють окрему сторінку з написом по центру:

«ДОДАТКИ», номер якої є останнім. Нумерацію додатків виконують шляхом використання заголовних букв алфавіту (А, Б, В, ...), які розміщують праворуч угорі.

Вимоги до оформлення реферату: шрифт Times New Roman, кегль 14 пт, інтервал полуторний; відступ першого рядка абзацу 1,5 см; вирівнювання тексту за шириною; поля: верхнє й нижнє – 20 мм, лівє – 25 мм, правє – 15 мм; загальний обсяг – 10-15 сторінок формату А4, переплетених або поданих у файловій папці.

Оцінювання реферату здійснюється з урахуванням трьох головних аспектів: змістовність розкриття теми, нормативність оформлення, донесення результатів дослідження при усному захисті.

Тематична тека

В окремих випадках замість реферату оформляється тематична тека – підбірка матеріалів із заданої теми, оформлена у єдиному стилі. Для створення тематичної теки слід укласти папку, що містить аркуші із ксерокопіями, роздруківками, газетними вирізками та іншими друкованими або рукописними зразками матеріалів, що стосуються досліджуваної теми і певною мірою розкривають її. Загальна структура тематичної теки близька до такої у реферату з тією різницею, що дослідник не аналізує віднайдені джерела у самостійно створюваному тексті, а безпосередньо наводить їх. При цьому захист

тематичної теки передбачає обов'язковий коментар її укладача відносно відповідності розглянутих джерел темі дослідження.

Структура тематичної теки

1. Титульна сторінка.
2. Зміст (перелік матеріалів).
3. Основна частина із матеріалами на пронумерованих аркушах та із обов'язковими посиланнями на першоджерело кожної складової (згідно стандартів оформлення бібліографічного списку).

4. Короткі висновки.

Кількість проаналізованих джерел має бути не меншою від десяти. В окремих випадках допустиме виділення ключових ідей та положень опрацьованого матеріалу (підкреслювання маркером, олівцем).

Анотовані відеоматеріали

Альтернативою до написання реферату та укладання тематичної теки є також підбір тематичних відеоматеріалів (наукових фільмів, телепрограм, відеосюжетів), запис їх на електронні носії (CD або DVD диски) для можливості автономного перегляду та складання анотації до таких відеоматеріалів.

Для складання анотації до тематичних відеоматеріалів пропонується дотримуватися такого плану

1. Тип відеоматеріалу (документальний фільм, телепрограма, навчальний відеосюжет тощо).
2. Назва відеоматеріалу.
3. Рік та країна випуску анотованого відеоматеріалу.
4. Інформація про виробника відеоматеріалу (студія, телеканал, режисер, продюсер тощо).
5. Часова тривалість відеоматеріалу (години, хвилини).
6. Висвітлена у матеріалі проблематика, основний зміст сюжету (тезисно).
7. Відповідність змісту навчальної дисципліни (теми, поняття, закономірності, що розглядаються у сюжеті або можуть бути ним проілюстровані).
8. Можливі недоліки, прогалини, суперечності відеоматеріалу.
9. Формат запису на носій.
10. Джерело доступу до відеоматеріалу, дотримання авторських прав.

Анотовані відеоматеріали як форма звітності зберігаються тільки за умови їх захисту. Захист проводиться шляхом перегляду матеріалів (повністю або частково) із проведенням їх наукового коментування.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат підводить підсумок вивчення студентами як окремої теми, так і дисципліни в цілому.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів, їх науковою цінністю та практичним значенням. Оптимальний обсяг реферату складає 10-15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевершувати 20% від її загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервали на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве – 30 мм, праве – 15мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, факультету і кафедри; прізвище та ініціали автора реферату; повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто де знаходиться навчальний заклад та рік написання реферату. Після титульного листа подається зміст реферату з точною назвою кожного розділу (параграфу) і вказуванням його сторінок.

Список використаних джерел складається з дотриманням загальноновизнаних вимог до робіт, що готуються до друку. До списку використаних джерел мають бути включені лише безпосередньо використані в рефераті праці в алфавітному порядку авторів. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора (авторів), включаються до загального списку за алфавітним розміщенням заголовка.

Тема реферату – це не просто повторення засвоєного матеріалу лекції або семінарського заняття. Вона повинна являти собою самостійне розроблення проблеми, достатньо чітко окресленої від

інших. Неприпустиме поєднання декількох проблем або, навпаки, штучне виокремлення певної частини єдиного питання.

Важливими критеріями при доборі теми реферату, є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення в науково-методичній літературі, що передбачає, в першу чергу, ознайомлення із загальною концепцією автора праці та його висновками.

Структура реферату:

- ✓ титульний аркуш;
- ✓ зміст;
- ✓ вступ;
- ✓ розділи;
- ✓ висновки;
- ✓ список використаних джерел;
- ✓ додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо);
- ✓ перелік умовних позначень.

У вступі реферату обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на розвиток науки та практики або науково-методичної діяльності у сфері освіти. У вступі необхідно подати аналіз використаних джерел, назвавши при цьому авторів, які вивчали дану тематику, визначити сутність основних чинників, що вплинули на розвиток явища або процесу, що досліджується, на недостатньо досліджені питання, з'ясувавши причини їх слабкої аргументації.

Основну частину реферату складають кілька розділів, логічно поєднані між собою. Вклад матеріалу в рефераті має бути логічним, послідовним, без повторень. Слід використовувати синтаксичні конструкції, характерні для стилю наукових документів, уникати складних граматичних зворотів, незвичних термінів і символів або пояснювати їх відразу, при першому згадуванні в тексті реферату. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати аббревіатурами і сприйнятливими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту реферату. Неприпустимо використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагмента джерела недопустимі неточності. Взагалі, цитатами не слід зловживати. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення

його в тексті реферату в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

У рефераті необхідно визначити і викласти основні тенденції дослідження, підтвердити їх найтипівішими прикладами, відобразити сучасні ідеї та гіпотези, методики та методичні підходи до вивчення проблеми. Доцільно зупинитися на якомусь дискусійному моменті і спробувати проаналізувати позиції сторін, приєднавшись до однієї з них, чи висловити власну думку на певну проблему та визначити перспективи її вирішення. Кожен розділ реферату повинен завершуватись короткими висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнено оцінки та практичні рекомендації. Можна стисло вказати на перспективи подальшого дослідження даної проблеми.

Реферат оцінюється за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення реферату; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Анциферов Н.П. (1926). Пути изучения города как социального организма. Л.: Сеятель, 150 с.
2. Ачкасова Л.Ф. (2006). Интерьер и дизайн вашего дома. Харьков: ВАТ ХКФ им. Фрунзе, 399 с.
3. Блэр А. Рубл (2004). Стратегия большого города. Прагматический плюрализм в Чикаго «позолоченного века», Москве серебряного века и Осаке эпохи Мэдзи. М.: Московская школа политических исследований, 456 с.
4. Вотинов М.А. (2015). Реновация и гуманизация общественных пространств в городской среде : монография. Харьков нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ, 153 с.
5. Габрель М.М. (2004). Просторова організація містобудівних систем. Київ: Видавничий дім АС.С., 400 с.
6. Гейл Я. (2012). Города для людей. [пер. с англ.: Токтонов А. Крост]. М.: Альпина Паблишер, 276 с.
7. Город как социокультурное явление исторического процесса. Отв. ред. Э. В. Сайко. (1995). М.: Наука, 351 с.
8. Грашин А. А. (2004). Методология дизайн-проектирования элементов предметной среды. М.: Архитектура-С, 232 с.,
9. Колхас Р. (2015). Мусорное пространство. М.: ООО « Арт Гид», 84 с.
10. Крижановська Н.Я., Вотинов М.А. (2010). Открытые архитектурные пространства центра Харькова: монография. Харьков: ХНАМГ, 219 с.
11. Крижановська Н.Я., Вотинов М.А. (2016). Принципы гуманизации архитектурно-градостроительной инфраструктуры в крупнейших городах Украины (на примере города Харькова): монография. Харьков. Нац. ун-т гор. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ, 186 с.
12. Крижановська Н.Я., Вотинов М.А. (2012). Формирование открытых архитектурных пространств в городской среде: монография. Белгород: БГТУ, 158 с.
13. Культура города: проблемы развития. / Отв. ред. В. Л. Глазычев. (1988). М.: НИИ культуры, 188 с.

14. Лазарева А.Г. (2006). Архитектура, строительство, дизайн : учебник. Ростов н/Д : Феникс, 316 с.
15. Линч К. (1982). Образ города. Пер. с англ. В. Л. Глазычев. Под. ред. А. В. Иконникова. М.: Стройиздат, 328 с.
16. Мамфорд Л., Смит Р. Л. (1982). Истоки урбанизации. Появление города. Наш дом – планета Земля [сокр. пер. с англ.]. М.: Мысль, 383 с.
17. Митчелл У. Я. (2012). Человек, город. М.: Strelka Press, 328 с.
18. Ольденбург Р. (2014). Третье место: кафе, кофейни, книжные магазины, бары, салоны красоты и другие места «тусовок» как фундамент сообщества. Пер. с англ. А. Широкаковой. М.: Новое литературное обозрение, 456 с. – Серия: Studia urbanica
19. Радионова Л.А. (2002). Город в социокультурном измерении. Устойчивое развитие городов: науч.–тех. сб. / Харьков. гос. акад. гор. хоз–ва. Киев: Техніка, Вып. 37. С. 36–39. (Серия «Экономические науки»).
20. Рижова І.С., Прусак В.Ф., Мигаль С.П., Резанова Н.О. (2017). Дизайн середовища. Словник-довідник. / За ред. д. філософ. н., проф. І.С.Рижової. Львів: Простір-М, 360 с.
21. Русанова І.В., Шульга Г.М (2009). Інженерний благоустрій території: навч. посібник. Львів : Растр-7, 218 с.
22. Флорида Р. (2014). Кто твой город? Креативная экономика и выбор места жительства. Пер с англ. М.: Strelka Press, 368 с.
23. Шимко В.Т. (2000). Комплексное формирование архитектурной среды. Основы теории. М.: МАРХИ, Изд-во СПЦ-принт, 108 с.

Додаткова

1. Бурдые П. (2003). Социальное пространство и генезис «классов». Хрестоматия. Сост.: Ю. Г. Волков, И. В. Мостовая. М.: Гардарики. С. 190-216.
2. Вахштайн В.К (2003). Проблема темпоральных механизмов социальной организации пространства. Анализ резидентальной дифференциации. Социолог. образование. Т. – 3. – № 3. Электрон. версия печат. публ. [Электронный ресурс]. URL: <http://sociologica.hse.ru/Articles.html> (дата звернення: 01.12.2017)

3. Глазычев В.Л. (1998). Изменения в культуре города : проблемы и парадоксы // Культура города: проблемы развития. М.: НИИ культуры, С. 7–36.

4. . Зиммель Г. (2002). Большие города и духовная жизнь. Логос. № 3-4 (34). С. 112. / Электрон. версия печат. публ. [Электронный ресурс]. URL: <http://www.ruthenia.ru/logos/number/34/02.pdf>; <http://magazines.russ.ru/logos/2002/3/zim.html>;

5. Радионова Л.А. (2015). Город как социальная система: хрестоматия // Харьков. нац. ун-т город. хоз-ва им. А. Н. Бекетова. Харьков: ХНУГХ им. А. Н. Бекетова, 163 с.

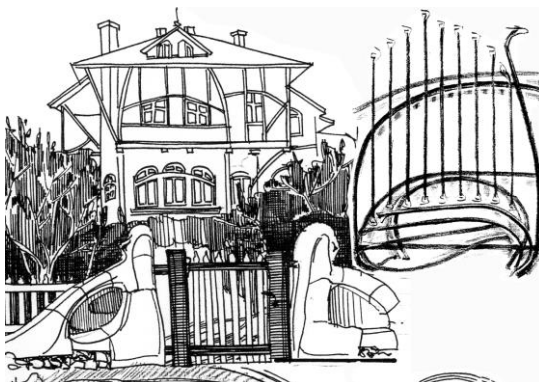
Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О. Сухомлинського URL: www.dnrb.gov.ua/

3. Бібліотека українських підручників URL: <http://pidruchniki.ws/>

Додаток А

Зародження дизайну як нової творчої професії наприкінці XIX ст.

Рисунок А1- Твори Гімара (мал. Турченко Н.).

Стильові напрями в індустріальному формоутворенні кінця XIX ст.

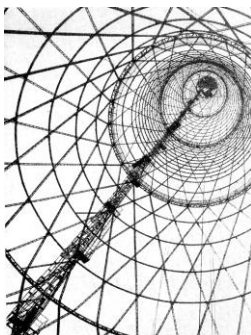

Рисунок А2- В.Г.Шухов. Шаболовська вежа.

Інженерний стиль

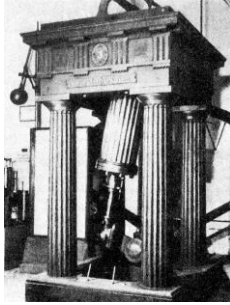
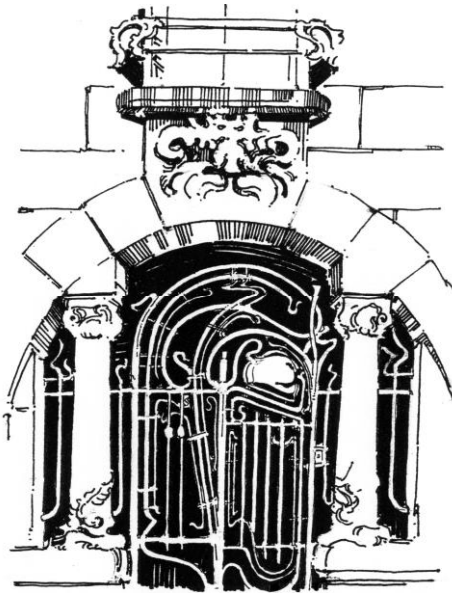

Рисунок АЗ- Е.Албан. Гідравлічний прес

Модерн. Пошук нового стилю.

РисунокА4 - Ар Нуво Вхід Гімара в стилі модерн (мал. Столярова Д.)

Архітектурна чикагська школа

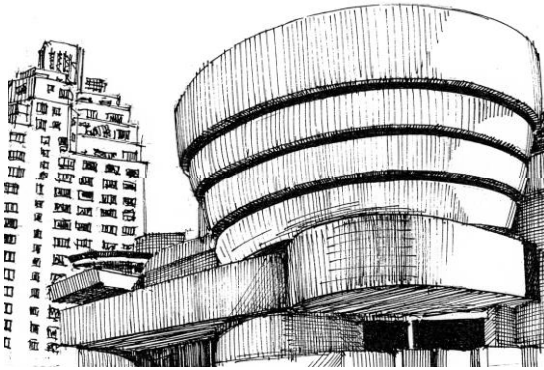
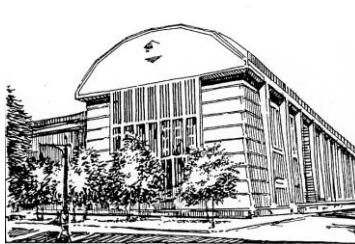

Рисунок А5 - Ф.Л.Райт. Музей Гугенхейма в Нью-Йорку

Перші ідеї функціоналізму в Європі. Німецький Веркбунд.

П.БЕРЕНС ТУРБИННИЙ ЗАВОД

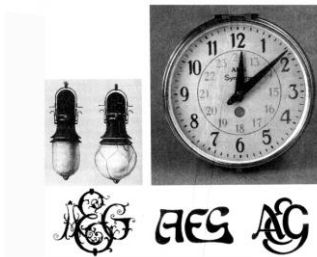
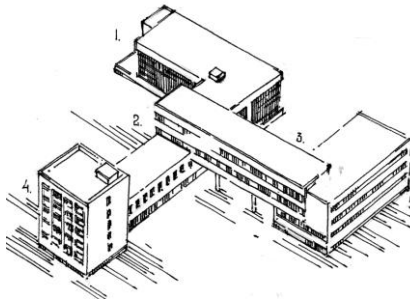

Рисунок А6- П.Беренс. Турбінний завод. Електролампи. Електричні часи «Сінхрон»
поч. XX ст. (мал. Майстренко М.)

Перші дизайнерські заклади – баухауз, вхутемас, вхутеін

1 - виробничими майстернями 2 - зал для зборів; 3 – інтернату; 4 - адміністративні корпуси; 5 – школа (мал. Столярова Д.)

Рисунок А7- В.Гропіус. Будівля Баухауз

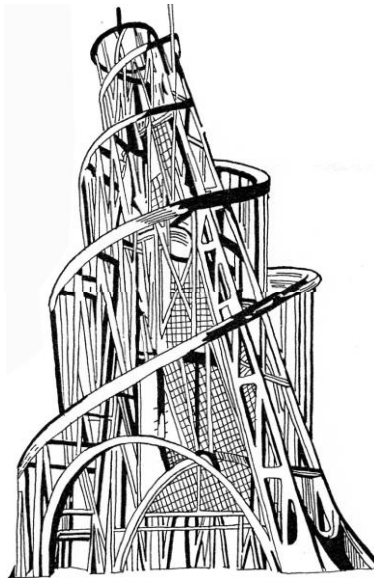

Рисунок А8– ВХУТЕМАС В.Татлін. Пам'ятник III Інтернаціонала (мал.. Метельової Н.).

Сучасний етап дизайну

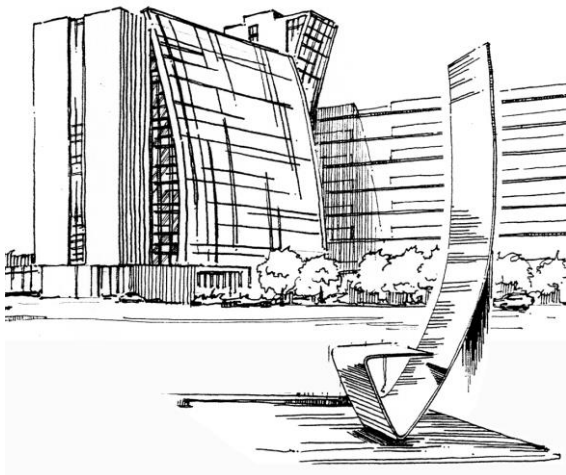

Рисунок А9 - Х.Сталлінг. Бізнес центр. Крісло (мал. Столярова Д.)

Чинники формоутворення дизайнерської форми

Рисунок А10 - Формоутворення з домінуючими функціонально-технологічними чинниками - об'єкти виробничого призначення (мал. Маслова)

Дизайн архітектурного середовища

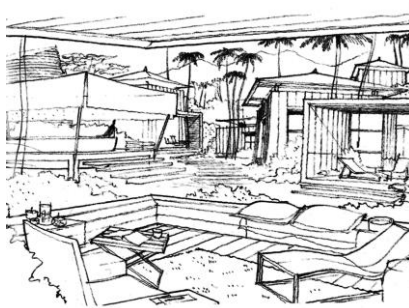

Рисунок А11 - Середовищний дизайн (мал. МассAUD).

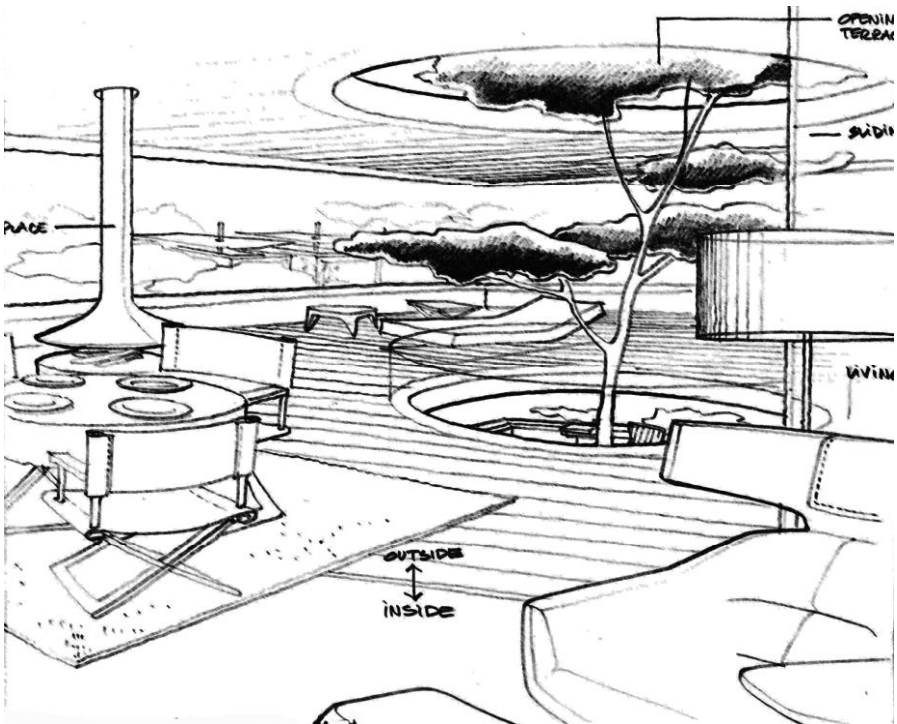
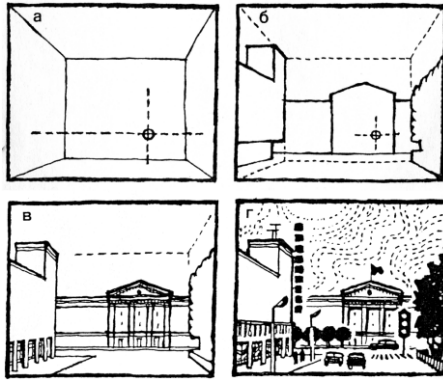

Рисунок А12 - Дизайн середовища (мал. МассAUD).
Міське середовище

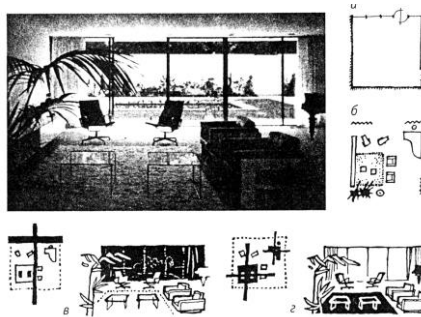
а – фактичне пространство; б – міське пространство; в – архітектурне пространство; г – міське середовище (за Мардером).

Рисунок А13 - Міське середовище

Рисунок А14 - Чинники міського дизайну (за Мардером).

Структура середовищної композиції

: а – архітектурно-просторова основа; б – предметне наповнення; в, г – середовище (за Мардером).

Рисунок А15 - Структура середовищної композиції

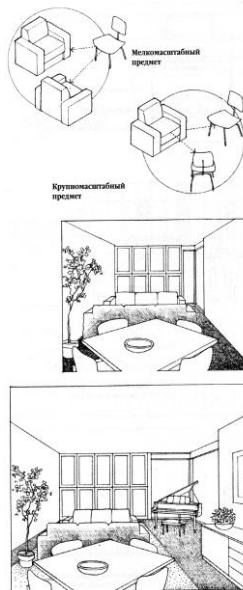
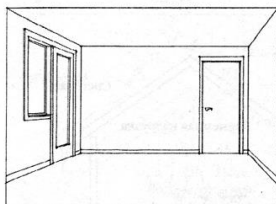

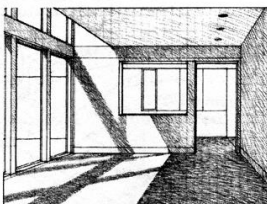
Рисунок А16 - Візуальний масштаб відносно інших предметів або приміщення

Проектний процес формування архітектурного середовища

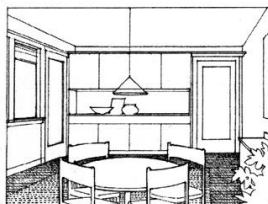
Внутреннее пространство

Изначальное пространство

...измененное архитектурно

...и средствами дизайна

Рисунок А17 - Проектний процес формування архітектурного середовища

Дизайн - концепція

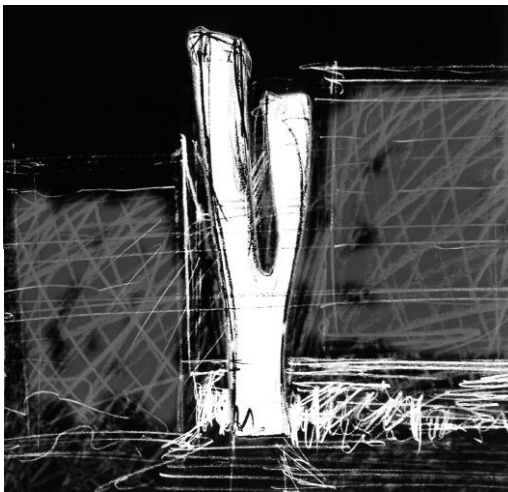

Рисунок А18 - Дизайн-концепція (мал. Маммауд).